

'Zero tolerance' onder druk

Foto: Frédéric Chéru

Het onderwerp doping blijft in de paardensport een hot item. Het 'zero-tolerance' beleid staat onder druk, het zou niet werken en schadelijk zijn voor de sport. De FEI buigt zich nu over de vraag hoe de regels te veranderen.

Tekst: Drs AV van Weezel Errens

Waar het om winnen, eer en geld gaat, zullen er altijd enkelen vals spelen, dat is niet uit te bannen. Het mijden van doping uit de sport zal daarom altijd een kat en muis spel zijn, waar pas iets gevonden kan worden, als men weet waarop gezocht moet worden. De opvatting dat als iets niet wordt gevonden, dit dan geen verboden stof is, gaat zeker niet op. Er zijn stoffen die niet in een gezond wedstrijdpaard thuishoren, schadelijk zijn voor het paard en van invloed zijn op de prestatie. Dergelijke stoffen

worden nog regelmatig gevonden tijdens dopingcontroles. Het 'zero-tolerance' beleid is de enige manier om doping uit de sport te weren. Voor verboden stoffen die bij de normale veterinaire begeleiding van sportpaarden worden gebruikt, zijn de regels al jaren milder. Het welzijn van het paard staat bij wedstrijdorganisaties bovenaan en het is niet de bedoeling dat er paarden aan de start komen die eigenlijk niet 'fit to compete' zijn. Wanneer de regels in acht genomen worden, kunnen wedstrijdpaarden tot

de week voor de wedstrijd veterinair behandeld worden. Ook in de week voor de wedstrijd zijn er nog mogelijkheden voor kleine veterinaire problemen. Als dit onvoldoende werkt, moet je je altijd blijven afvragen of het niet verstandiger is om het paard niet te laten starten en meer tijd te geven om te herstellen van zijn aandoening. Dit artikel zal de nu geldende regels uitleggen en tips geven om de mogelijke risico's op positieve medicatiemonsters te minimaliseren.

Geschiedenis

Alle hippische wedstrijdorganisaties hebben met hun doping- en medicatieregels altijd tot doel gehad: 'Het welzijn van het paard te beschermen en de veiligheid en de integriteit van de sport te garanderen door eerlijke wedstrijden (met evt. eerlijke weddenschappen) waarbij de uitslagen authentiek zijn voor de fokkerij'. In de draf- en rensport wordt bij dopinggebruik niet alleen het paard schade aangedaan; ook wordt een economisch delict op de wet van de kansspelen gepleegd. Daarom worden dopingonderzoeken in deze tak van paardensport al veel langer en vaker gedaan. Vroeger ging dit zelfs door speeksel van paarden op kikkers te smeren en de reactie van de kikker af te wachten. Als een kikker overactief werd, ging men ervan uit dat het paard iets had gekregen om harder te rennen. Nu geldt in de draf- en rensport nog steeds het 'zero-tolerance' beleid voor alle stoffen, maar er wordt al jaren beoordeeld naar een Amerikaans systeem (ARCI) dat onderscheid maakt tussen doping en medicatie. De FEI voert pas sinds 1990 dopingcontroles uit. Voor 2006 gold de regel bij de FEI dat alle lichaamsvreemde stoffen en lichaamseigen stoffen in onnatuurlijke verhoudingen werden gezien als doping. Al deze stoffen werden even zwaar beoor-

deeld. Omdat geregeld sprake was van medicatiefouten van noodzakelijke veterinaire behandelingen heeft men de regels aangepast.

Sinds 2006 worden niet alle stoffen meer gezien en beoordeeld als doping. Er is nu sprake van drie categorieën. De eerste is doping; stoffen die van invloed zijn op de prestatie en geen enkele reden hebben om in een gezond sportpaard voor te komen. Voor deze stoffen geldt het 'zero-tolerance' principe en zullen er geen drempelwaarden bepaald worden. Als in een monster een stof wordt gevonden uit deze categorie (of meer dan één uit de andere categorieën) dan treedt onmiddellijke schorsing op.

Dan zijn er nog de Medication A en B groep. Stoffen uit deze groep worden geregeld gebruikt bij wedstrijdpaarden. Naar gelang ze ook van invloed zijn op de prestatie zitten ze in de A- of B-groep. Indien een stof uit deze categorieën gevonden wordt, spreekt men (meestal) van een medicatiefout. De procedure wordt in de regel schriftelijk afgedaan, meestal resulterend in een boete. Mocht men twijfelen over reststoffen dan kan men voor een wedstrijd altijd een 'elective testing' uit laten voeren bij de FEI, in de urine wordt dan op maximaal vier stoffen gezocht. Verder zijn wormmiddelen (met uitzondering van

levamisole), antibiotica (geen procaine-penicilline), maagzweermedicatie (niet in de endurance), vaccins en orale vitaminen- en mineralen preparaten en altrenogest bij merries toegestaan. Ook zijn drempelwaarden vastgesteld, voor stoffen die van nature in het paard voorkomen bijvoorbeeld testosteron, nandrolon en cortisol, of die in het voer voor kunnen komen; bijvoorbeeld voor theobromine dat in cacaoschroot voorkomt, DMSO in knoflook of salicylate dat in luzerne zit.

Moderne technieken

Het probleem met de 'zero-tolerance' is nu dat de laboratoriumtechniek het nulpunt bepaalt (Limit of detection, LOD). Die technieken worden steeds beter en verfijnder. Zodra de LOD lager wordt, ziet men direct dat de tijd die het paard nodig heeft om een stof uit zijn lichaam uit te scheiden, toeneemt. En omdat laboratoria de technieken en LOD's die ze gebruiken (terecht) niet bekend maken, zijn de exacte wachttijden dus moeilijk in te schatten. Een oplossing hiervoor is dat wedstrijdorganisaties zelf drempelwaarden instellen. Een monster is dan alleen positief als de gevonden concentratie boven de drempelwaarde uitkomt. Dit heeft de FEI gedaan met de zogenaamde 'medicine box'. Hierin zitten stoffen die geregeld worden gebruikt bij gezonde sportpaarden (pijnstillers, corticosteroiden, tranquillizers, buscopan etc.) waarvoor minimale detectietijden zijn bepaald. Hierdoor is het tot een week voor de wedstrijd meestal mogelijk om wedstrijdpaarden veterinair te behandelen. Ook in de week voor de wedstrijd zijn er nog mogelijkheden voor kleine veterinaire problemen. Voor stoffen die in de categorie doping vallen, zal het zero-tolerance beleid altijd blijven gelden. Voor Medication A en B stoffen wordt in de regel altijd gekeken naar de hoeveelheid van de gevonden stof, om de aard van de overtreding in te kunnen schatten. Men moet altijd terughoudend blijven met het vaststellen van drempelwaarden, omdat het nu eenmaal voor sommigen een sport is om door middel van

Foto: Paula da Silva

Door verfijnde laboratoriumtechnieken wordt de zogenoemde 'limit of detection' steeds lager.

Foto: Charles Mann

Ruwvoer kan planten/onkruid bevatten die kunnen leiden tot positieve dopinguitslagen, zorg daarom voor een betrouwbare leverancier.

cocktails van meerdere verboden stoffen onder de drempelwaarden te blijven en toch de prestatie te beïnvloeden. Het bijhouden van een veterinaire logboek maakt dergelijk misbruik beter inzichtelijk, waardoor het mogelijk wordt om voor meer therapeutische stoffen drempelwaarden in te stellen.

Medicatiefouten

Het toedienen van procaine-penicilline aan sportpaarden als antibioticum is een klassieke fout en kan lange tijd leiden tot positieve dopinguitslagen. Toch komt dit nog geregeld voor. Stel daarom de dierenarts altijd op de hoogte als hij/zij met sportpaarden te maken heeft en laat dan schriftelijk een goede wachttijd adviseren, met een notitie van de dosering, actieve stof en de merknaam. Als paarden op stal medicijnen door het voer krijgen, doe dit dan in aparte losse voerbakken. Liefst met een andere kleur die echt alleen maar bij zieke paarden gebruikt worden. Ook plassen paarden die medicijnen weer uit. Het zal niet de eerste keer zijn dat paarden positief testen door het eten van besmet stro. Zet wedstrijdpaarden niet 'even' in een andere box. Ideaal zou het zijn als er op paardenbedrijven aparte quarantaineboxen aanwezig zijn waar nooit gezonde sportpaarden in gezet worden. Ook op

het wedstrijdterrein en in gastboxen is het belangrijk dat de boxen schoon zijn en dat er geen vreemden bij het paard kunnen komen. De ruiter/trainer blijft hiervoor te allen tijde verantwoordelijk.

Voeding en supplementen

Bij positieve dopinguitslagen wordt nog wel eens naar het voer gewezen. Het is waar dat erg veel medicijnen hun oorsprong hebben in planten die overal kunnen voorkomen. Denk dan bijvoorbeeld aan de klaproos (morfine), wolfskers (atropine) en schimmels op graan (ergot alkaloiden). Het is voor voerfabrikanten onmogelijk om honderd procent dopingvrij voer te garanderen omdat er nu eenmaal altijd wel ergens wat onkruid meekomt bij het oogsten. Vooraf voer testen op onbekende stoffen is ontzettend kostbaar en maakt het voer onbetaalbaar. Toch blijft de trainer of ruiter altijd verantwoordelijk voor het feit dat een paard niet aan wedstrijden deelneemt met verboden stoffen in zijn lichaam. Het is daarom belangrijk dat voer wordt geleverd van een betrouwbare leverancier. In Europa vallen paarden nog steeds onder de wet voor voedselproducerende dieren, daardoor zijn behoorlijk wat eisen gesteld aan voerproducenten en de grondstoffen door middel van een zoge-

naamde haccp/gmp certificering. Let wel, het vrijwaren van verboden stoffen volgens deze wetgeving heeft niks met de verboden stoffen uit de doping- en medicatie reglementen te maken. Ook ruwvoer kan planten/onkruid bevatten die kunnen leiden tot positieve dopinguitslagen. Probeer daarom van vaste percelen het ruwvoer te betrekken en ga zelf geregeld kijken wat er nog meer groeit. In de regel zullen bij besmette partijen voer meerdere paarden uit een regio positief testen, het is daarom belangrijk monsters te bewaren van voerpartijen, ook kan men daarover afspraken maken met leveranciers.

Grijs gebied

Vaak blijkt het geven van bepaalde supplementen wenselijk om wedstrijdpaarden aan hun verhoogde behoeften hoogkwalitatieve vitaminen- en mineralen te voorzien. De vele supplementen die er op de markt zijn, vallen officieel onder de Europese diervoederwetgeving. In de praktijk echter lijkt er een totale wildgroei te zijn ontstaan van de diverse aanbieders van supplementen. In Europa is er geen certificering van supplementproducenten, in Amerika bestaat dit wel, de NASC (National Animal Supplement Council). Maar de criteria om hierbij aan te sluiten hebben niks te maken met het wel of niet bevatten van verboden stoffen voor wedstrijdpaarden.

Alle wedstrijdorganisaties wijzen het gebruik van supplementen met medicinale 'natuurlijke' kruiden af. Zeker als deze planten zijn bewerkt waardoor de concentraties werkzame stoffen vele malen hoger zijn, geeft dit aanzienlijke risico's op positieve uitslagen. Wat in het verleden niet leidde tot positieve uitslagen is geen garantie dat dit in de toekomst ook niet gebeurt, maar wel vaak aanleiding van fabrikanten om 'dopingvrij' of 'will not test positive' op de verpakking te zetten.

Let bij het selecteren van een producent op de volgende dingen:

- Betrouwbare bekende producenten met GMP of HACCP/ISO certificering

- Traceerbaarheid producten, staan er batchnummers op en is er een duidelijke ingrediëntenlijst
- Voldoende voorlichting en onderbouwing werkzaamheid van het product, aanspreekbaar voor vragen en problemen

Herkomst ingrediënten

- Pas op met kruiden en medicinaal actieve planten. Essentiële oliën zijn helemaal riskant, concentraties van actieve stoffen in deze oliën zijn honderden malen hoger dan in de plant, niet gebruiken in de weken voor de wedstrijd. Bijvoorbeeld eucalyptus, lavendel en pepermuntolie kunnen leiden tot positieve uitslagen.
- Homeopathische middelen zijn geen garantie voor een dopingvrije uitslag, gebruik nooit de oertinctuur (D1/D0) voor een wedstrijd, dit is de geconcentreerde plant, bijvoorbeeld valeriana.
- Koop supplementen liefst niet van producenten die ook medicijnen

verwerken. Fouten zijn menselijk, als er ook medicijnen in de fabriek worden verwerkt, verhoogt dit het risico op besmette producten.

- Sinds kort is het in de EU weer toegestaan om dierlijke eiwitten aan niet herkauwers te voeren. Deze worden in supplementen verwerkt. Let op! Medicijnen op Annex II van richtlijn 2377/90/EC zijn in het vlees toegestaan maar niet in sportpaarden en worden als doping/medicatie gezien!
- Pas op met crème en shampoo, hierin kunnen verboden stoffen zitten die door de huid heen worden opgenomen en leiden tot positieve resultaten.

Toekomst

De FEI heeft nieuwe regels aangekondigd vanaf 1 januari 2010. Men wil een veterinaire logboek voor alle internationale paarden. Dierenartsen zijn verplicht schriftelijke instructies en gegevens af te geven als zij een paard hebben behandeld met medicijnen.

Verder wil men *out-of competition* gaan testen, dit zal dan waarschijnlijk alleen op de echte doping stoffen zijn zoals epo, groeihormonen en anabolen. Als er andere stoffen gevonden worden, is dit niet per se een overtreding, zolang het maar in het logboek stond dat het paard dit middel heeft gekregen. In Frankrijk hebben ze dit systeem al jaren in de draf- en rensport en dat gaat erg goed. Ook wil de FEI niet alleen de ruiter verantwoordelijk stellen, maar ook dierenartsen, trainers en grooms gaan bestraffen. Bovenstaande lijken goede voornemens die de sport ten gunste zullen gaan komen. Op dit moment zijn er al voldoende mogelijkheden om een paard tijdens het wedstrijdseizoen te behandelen voor de meeste kleine aandoeningen. Indien dit niet afdoende werkt, is naar mening van de schrijfster rust, niet starten en goed (stal)management de voorgeschreven therapie. Daarvoor hoeven de doping- en medicatieregels niet veranderd/versoepeld te worden. |

Er is meer bekend over veel gebruikte farmacologische stoffen dan in de Medicine box van de FEI. Ook in Amerika speelt deze problematiek en daar is veel onderzoek gedaan naar wachttijden. Dit najaar zal de tweede editie van de Equine Sports Veterinary Manual verschijnen, een Engelstalig handboek dat de Europese wetgeving, de internationale medicatie en dopingreglementen beschrijft en overzichtelijk meer dan 150 therapeutische stoffen weergeeft met de daarbij indien bekend bijbehorende minimale wachttijden voor de wedstrijd.

Als paarden op stal medicijnen door het voer krijgen, doe dit dan in aparte losse voerbakken.